

Udvikling af historiekompetencer gennem museumsbesøg

Ifølge HistorieLabs landsdækkende undersøgelse 'Historiefaget i fokus - dokumentationsindsatsen' opfattes historiefaget af eleverne som overvejende kedeligt og uvæsentligt. Denne artikel er et bud på, hvordan man ved hjælp af en brugerstyret kompetenceorienteret didaktik kan gøre historieundervisningen mere vedkommende for eleverne, når man samtidig vil arbejde med museumsbesøg som led i åben skole.

Forfatter: [Trine Elkjær Madsen](#) og [Jacob Skeel Villemoes](#),
lærerstudierende ved Professionshøjskolen Absalon.

Foto: Undervisning i museumsregi. Museumskoncernen ROMU.

Modstridende fagsyn

Historieundervisningen i folkeskolen skal ifølge læreplanen for faget bidrage til elevernes udvikling af historiekompetencer (Undervisningsministeriet). Således tages afstand fra det traditionelle fagsyn, der ofte gør sig gældende i praksis, hvor formålet med historieundervisningen ofte opfattes som det, at eleverne bliver i stand til at reproducere førsteordensviden jf. HistorieLabs undersøgelse (Knudsen og Poulsen 2016). Denne form for undervisning kan ansues som hæmmende for elevernes nysgerrighed samt i værste fald også for deres læring, idet eleverne ikke opnår ejerskab over deres læringsproces, når vidensområderne af eleverne opleves som løsrevet fra deres livsverden (Pietras 2018).

Brugerstyret didaktik som et alternativ til traditionel historieundervisning

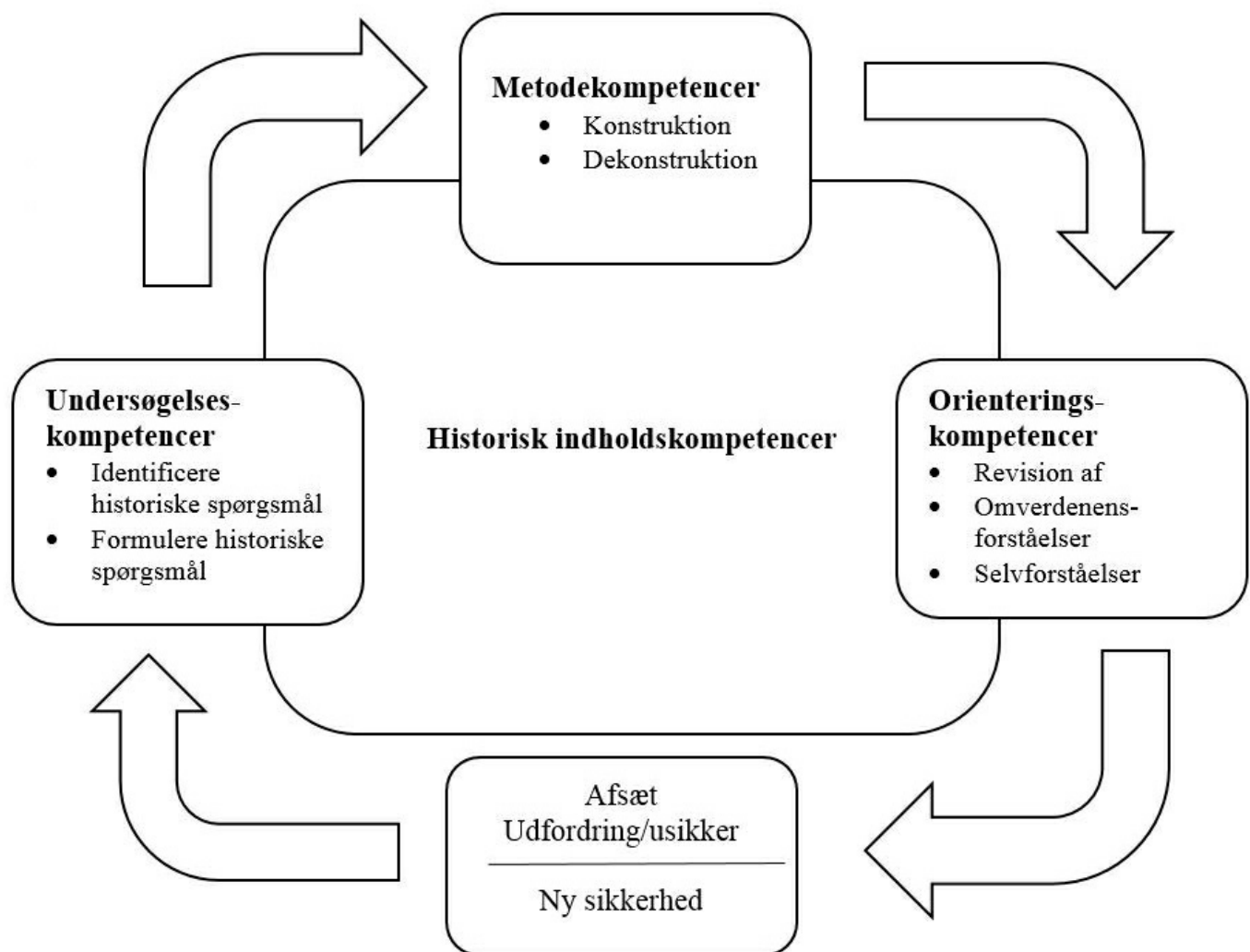
Ved en brugerstyret didaktik forstås i nærværende artikel en didaktik, som tager udgangspunkt i brugeren, eller med andre ord i eleven. Historiedidaktikeren Bernhard Eric Jensen mener, at historieundervisningen skal være et kvalificerende lærested for producenter og brugere af historiebevidsthed (Jensen 2012: 103). Denne tilgang gør eleverne til medskabere af undervisningens indhold med det primære formål, at undervisningen opleves som relevant og vedkommende for eleverne og dermed sætter sig bedre fast i deres erindring (Jensen 2012: 104).

En brugerstyret didaktik kan antage mange former, men i nærværende artikel vil vi koncentrere os om Jens Aage Poulsens bearbejdning af den tyske historiedidaktiker Andreas Körbers FUER-model (Poulsen 2015), der lægger op til udvikling af elevernes historiske

tænkning (Pietras 2018) gennem arbejde med deres historiske kompetencer. Körbers model indeholder fire forbundne kompetenceområder:

1. Undersøgelseskompetencer forstået som elevernes kompetencer til at stille relevante historiske spørgsmål.
2. Metodekompetencer forstået som elevens kompetencer til konstruktion og dekonstruktion af historisk viden.
3. Orienteringskompetencer forstået som elevens kompetencer til at perspektivere fortidsfortolkninger til sin egen livsverden.
4. Kompetencer til at håndtere historisk indhold forstået som elevens kompetence til at finde relevante historiske informationer og på den baggrund blive i stand til at kvalificere sin viden om fortiden.

Disse fire kompetenceområder skal tilsammen kvalificere elevernes historiske tænkning gennem en undersøgende historieundervisning, der tager udgangspunkt i elevernes undren. Inspiration til tilrettelæggelse af en sådan undervisning kan findes i Körbers model som vist nedenfor.

Körbers model bearbejdet af Jens Aage Poulsen (Se evt. Poulsen 2015)

Museumsbesøg som led i den brugerstyrede didaktik

Museumsbesøg har en særlig relevans for undersøgende arbejde i historieundervisningen, idet den giver mulighed for, i højere grad end traditionel klasserumsundervisning, at udfordre elevernes eksisterende forståelser af dem selv og deres omverden (Vassström 1999: 385). Således kan museumsbesøg være med til at udvikle såvel elevernes undersøgelses- som orienteringskompetencer. Nysgerrighed er forudsætningen for, at eleverne reelt undres, og nysgerrighed kan især vækkes i autentiske omgivelser, hvor eleverne bliver præsenteret for historiske scenarier, som de i mange tilfælde kan opleve og erfare på egen krop (Poulsen og Pietras 2016: 257). Samtidig gør disse autentiske omgivelser den faglige viden mere meningsfuld for eleverne, hvilket er sammenhængsskabende for eleverne (Ejbye-Ernst og Bentsen 2017: 25). Når alle sanser er i brug vækkes elevernes nysgerrighed og motivation (Poulsen og Pietras 2016: 256f.). Kroplige erfaringer kan altså som før nævnt danne afsæt for udfordring af elevernes eksisterende historiebevidsthed og dermed fungere som udgangspunkt for elevernes udvikling af såvel orienterings- som undersøgelseskompetencer. Erfaringerne formodes desuden, i kraft af deres kropslige fundering, bedre at fastgøres som erindringer hos eleverne frem for traditionel historieundervisning.

Museumsbesøg som trigger

Forfatterne til denne artikel har, i et praktikforløb med en 8. klasse, anvendt Roskilde Museums udstilling om Roskilde Festivalen samt Museum Ragnarocks musikudstilling som afsæt for elevernes undren til opstart af et, med samfundsfag tværfagligt, undervisningsforløb omhandlende sub- og ungdomskulturer.

Folkeskolen, hvor vi havde vores praktikforløb, er en lokal Roskilde-skole, og dermed kunne eleverne selv møde op på Roskilde Museum og efterfølgende cykle til Museum Ragnarock. At kunne anvende nærmiljøet på denne måde er selvsagt en enorm fordel for et forløb som dette, ligesom det for skolerne i Roskilde Kommune, som led i udviklingen af åben skolepartnerskaber, er omkostningsfrit at besøge museerne under ROMU.

Eleverne gik på opdagelse i udstillingerne for at vække deres nysgerrighed og undren, og eleverne fandt på den baggrund en tidsperiode, subkultur eller lignende, som de senere, ved hjælp af egne kompetencer til at håndtere historisk indhold, behandlede yderligere. Afhængigt af elevernes forhåndskendskab stillede de en række spørgsmål, som de blev bedt om at notere – eksempelvis hvilken betydning musik eller påklædning har for unge.

Eleverne besøgte museerne uden at være blevet undervist i emnet; de var blot forberedt på, at de i udstillingerne skulle lokalisere en undren, de havde lyst til at undersøge nærmere ved hjælp af en problemstilling. Således anvendtes museumsbesøgene som triggere til elevernes undren.

En vigtig overvejelse at gøre sig som lærer i forhold til denne fremgangsmåde er, at det for nogle elever kan være en udfordring at begå sig i projektlignende arbejdsformer som denne (Gregersen og Mikkelsen 2007: 129-131), hvorfor læreren må være særligt opmærksom på stilladseringen af disse elever. Stilladseringen kan eksempelvis foregå ved, at læreren forbereder afgrænsede temaer eller opmærksomhedspunkter til eleverne, eller ved at læreren er fysisk tilstedeværende omkring eleverne.

Tilbage på skolen blev eleverne undervist i emnet sub- og ungdomskulturer, ligesom

sociologiske begreber blev præsenteret. Særligt indgik Maffesolis begreb neotribalisme, der afdækker, hvorledes senmoderne fællesskaber præges af flygtighed og fælles faste ritualer afgrænset til varigheden af eksempelvis en fodboldkamp eller koncert. Efterfølgende drager publikum hjem og er således ikke længere en del af neostammen. Denne fremgangsmåde var en vigtig del af stilladseringen af elevernes kobling af deres undren og kropslige erfaringer til den gennemgaaede teori. Således kunne spørgsmålet nævnt ovenfor omhandlende musik og påklædnings betydning for unge generelt stilladseres til at lyde: Hvilken betydning har musik som medskaber af unges identitet? En anden mulig fremgangsmåde er lærerens vejledning og hjælp til at finde ressourcer og kilder til besvarelse af elevernes problemstillinger.

Museumsbesøg øger elevernes udbytte af historieundervisningen

Ifølge såvel lærere som elever er det givende, at historieundervisningen foregår andre steder end i klasselokalet (Knudsen og Poulsen 2016: 30). Det fremgår ligeledes af Dokumentationsindsatsen, at et øget fokus på æstetiske læreprocesser og det anderledes læringsrum kan være udbytterigt for eleverne i historiefaget (Knudsen og Poulsen 2016: 28), hvis der er gjort didaktiske overvejelser omkring hensigten med at tage eleverne ud af skolen og ind i deres omverden eller omvendt. I forlængelse af dette kan eksempelvis genstande på museer give eleverne mulighed for indlevelse grundet genstandenes konkrete og autentiske karakterer, hvilket kan styrke elevernes historiebevidsthed i højere grad end andre læremidler (Poulsen og Pietras 2016: 252).

Hermed en opfordring til at medtænke museumsbesøg i planlægningen af historieundervisningen, så denne kobles til elevernes kropslige erfaringer og derved bidrager til motiverede og nysgerrige elever.

Anvendt litteratur

- Ejbye-Ernst, N., Barfod, K. og Bentsen, P. (red.). Udeskoledidaktik – for lærere og pædagoger. Hans Reitzels Forlag. 2017. pp. 15-29.
- Gregersen, C og Mikkelsen, S. S. Ingen arme, ingen kager! En Bourdieu-inspireret praksisanalyse af skolens sociale sortering. Unge Pædagoger. 2007.
- Jensen, B. E. Et historiedidaktisk overblik, i Binderup, T. og Troelsen, B. (red.). Historiepædagogik. Kvan. 2012, pp. 96-115.
- Knudsen, H. E. og Poulsen, J. Aa. Historiefaget i fokus – dokumentationsindsatsen. HistorieLab, 2016, </wp-content/uploads/2016/01/Rapport-Historiefaget-i-fokus-dokumentationsindsatsen-endelig-version.pdf>
- Pietras, J. En undersøgende og problemorienteret historieundervisning. HistorieLab, 2018, </undersoegende-problemorienteret-historieundervisning/>
- Pietras, J. og Poulsen, J. Aa. Museet, stedet, genstanden, i Pietras, J. og Poulsen, J. Aa. *Historiedidaktik – mellem teori og praksis*. Hans Reitzels forlag. 2016, pp. 251-257.
- Poulsen, J. Aa. Historisk bevidsthed, tænkning og kompetencer? HistorieLab, 2015, </historisk-bevidsthed-taenkning-og-kompetencer/>
- Undervisningsministeriet. Historie. Anv. 18. april 2018. <https://www.emu.dk/omraade/gsk-l%C3%A6rer/ffm/historie>
- Vassström, L. F. A. (red.). På museum. Roskilde Universitets Forlag. 1999.

Forslag til videre læsning

- Skoven i skolen. <http://www.skoven-i-skolen.dk>
- Jordet, Arne N. Nærmiljøet som klasserom. Cappelen Akademisk Forlag. 1998.